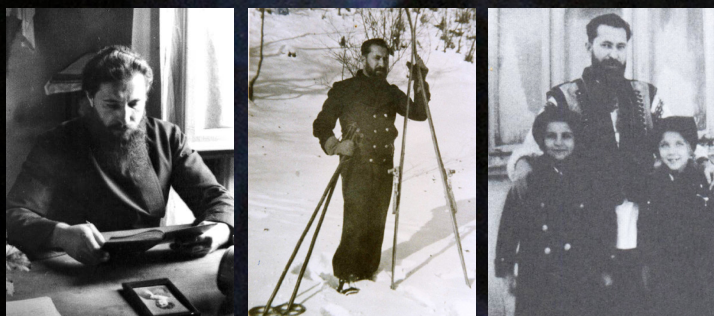

Hetven éve szenvedett vértanúhalált **ROMZSA TÓDOR** munkácsi görögkatolikus püspök

MAROSI ANITA

Hetven évvel ezelőtt,
1947. november 11-én szenvedett
vértanúhalált a Munkácsi
Görögkatolikus Egyházmegye
püspöke, Romzsa Tódor.
Halálával az egyházmegye látszólag
vezető nélkül maradt, valójában
azonban példaképpé vált a
görögkatolikusság számára,
és erőt adott a következő ötven év
megpróbáltatásaihoz, a kárpátaljai
görögkatolikusság fennmaradásához.

Emlékezünk Romzsa Tódorra azzal,
hogy felelevenítjük élete
legfontosabb eseményeit,
mártírhalálát és az utódok
feléje áradó tiszteletét életrajzának
megírója, Puskás László
görögkatolikus pap írása alapján.

Romzsa Tódor a Máramaros vármegyéhez tartozó Nagybockón látta meg a napvilágot 1911. április 14-én. A családja legkisebb, kilencedik gyermeke volt. Noha édesapja vasúti pályőrként kereste kenyerét, a család felmenői között számos görögkatolikus pap szolgált.

Tódor az elemi iskola, valamint a Huszti Állami Reálgimnázium elvégzése után, 1930-ban teológushallgatónak jelentkezett Gebé Péter (1864–1931) munkácsi görögkatolikus püspök-nél, aki Rómába küldte. Így 1930–1934 között a Collegium Germanicum et Hungaricum, majd 1937-ig a Collegium Russicum hallgatója volt. A Gregoriana Egyetemen summa cum laude eredménnyel licenciázott, ám doktorálásra már nem térhetett vissza Rómába. 1936-ban szentelte pappá az orosz Alekszandr Jevreinov a Russicum Nagy Szent Antal-templomában.

1937 júniusában tért haza Kárpátaljára. Szülőhazájáról így írt: „Szomorú kép várt engem odahaza... Ha összehasonlítjuk ezt a szegény kis Ruszt Itáliával, rettenetes lesz a különbség. A nép inkább a helyi, néha babonás szokásaihoz ragaszkodik, mintsem Egyházunk igazságaihoz. ...azt mondják, hogy a hit (a katolikus és az ortodox) ugyanaz, »csak a papok mások«. ...az emberek különösebb nehézségek nélkül elhagyják Egyházukat, és átmennek az ortodoxiába, de amikor eszükbe jut, visszatérnek. ...de hála Istennek, nem mindenki ilyen. Még »sok« jó, istenszerető ember van.”

Ezen az általa találóan leírt máramarosi vidéken szolgált Romzsa két éven át, majd kinevezték az ungvári papnevelő intézet lelki vezetőjévé és filozófianárává.

1943-ban XII. Piusz pápa pápai káplánna nevezte ki. 1944. szeptember 24-én az ungvári székesegyházban Dudás Miklós hajdúdorogi görögkatolikus püspök segédpüspökévé szentelte appiai c. püspöki címmel. Jelmondata: „Szeretlek téged, Uram, én erősségem; az Úr az én erősségem és oltalmam” (Zsolt 18,2).

Egy hét múlva, 1944. október 2-án a szovjet Vörös Hadsereg elérte Kárpátalját, melyet néhány hét alatt elfoglalt, s 1945. június 29-én a Szovjetunióhoz csatolt. Ezzel megkezdődött a kárpátaljai görögkatolikus kálváriája. A szovjethatalom a görögkatolikus egyház megszüntetésére és az ortodox egyházba való beolvasztására törekedett.

Ennek a célnak azonban útjában állt Romzsa Tódor püspök, aki elutasította a Rómával való egység megtagadását és a pravoszláv egyházba való áttérést. Erre szólította fel papjait és híveit is.

Magyarországra hazatérő kispapjaitól és papjaitól így búcsúzott: „Menjen. Ha Isten akarja, a határon túl talán túléli azt a nehéz próbát, ami hozzánk közeleg. De mi, itt, többségünkben, el fogunk pusztulni. Szívesen élnek száraz kenyéren és vízen egy keresztény országban, de ha nekünk ez jutott, ezt vállalom.”

Szavai beigazolódtak: 1947-ben Hruscsov, az akkori Ukrajna Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára kérésére Sztálin engedélyezte titkos likvidálását. Szergej Szavcsenko ukrán államvédelmi minisztert bízták meg a feladattal, aki munkácsi rendőrök egy kis csoportjával hajtatta végre a merényletet.

1947. október 26-án, Krisztus Király ünnepén Romzsa a Munkács melletti Lókára utazott, ahol részt vett a helyi templom felszentelésén. Másnap innen tartott kíséretével hazafelé, amikor a következő település, Iványi közelében a lovasoksját egy teherautóval elgázolták. A kocsin ülő Romzsát és társait, Bacsinszky Dánielt, Bereznay Andrást, Bugir Mihályt és Maszlej Mihályt a teherautóról lepattanó béréncék összeverték. A sofőr belehalt a sérüléseibe, de a merényletet nem tudták befejezni az arra érkező postai teherautó miatt.

A súlyosan megsérült püspököt és társait a munkácsi kórházba szállították, ahol Alekszandr Fegyinyec műtötte meg a súlyosan sérült Romzsát, akinek eltört az állkapcsa, és hét foga maradt. A püspök mellett Teofila Nagy Szent Bazil rendi nővér örködött, ám néhány nappal a támadás után egy ürüggyel kicsalták a szobából, s egy takarítónőnek öltözött ügynök kuráre-injekcióval megmérgezte a püspököt.

Halála 1947. november 1-jére virradó éjszaka állt be. Három nap múlva az ungvári görögkatolikus katedrális kriptájában helyezték örök nyugalomra.

Vértanúsága után két évvel, 1949-ben hivatalosan is megszüntették a görögkatolikus egyházat, mely a következő ötven évben illegálisan működött. Azokat a papokat, akik nem álltak át a pravoszláv egyházba, koncepciós perekben elítélték, és a Gulagra vitték. A hitvallók egy része sohasem tért haza. Akik itthon maradtak vagy túlélték a fogságot, titokban végezték papi tevékenységüket, így fenntartva a kárpátaljai görögkatolikuságot.

Fél évszázaddal később, 1989-ben legalizálták a görögkatolikus egyház működését. Néhány év múlva, 1998. június 3-án Puskás László görögkatolikus pap találta meg Romzsa ereklyéit az ungvári székesegyház szétrombolt kriptájában. A maradványokat a budapesti Természettudományi Múzeum Embertani Intézetében azonosították, majd 2003. június 26-28-án szállították haza Ungvárra, ahol a székesegyház mellékoltárában helyezték el. Romzsáról 1997-ben Puskás László készített mozaikot az ungvári székesegyház homlokzatára, melyet egészen a püspök boldoggá avatásáig letakartak. Huszonnyolc görögkatolikus vértanútársával együtt II. János Pál pápa 2001. június 27-én Ukrajnában, Lvivben avatta boldoggá.

Emlékezete töretlen. Puskás László *Romzsa Tódor püspök élete és halála* címmel írta meg a vértanú püspök életét, akinek nevét az ungvári papnevelő intézet is felvette. Ma nemcsak Kárpátalján, hanem Magyarországszerte számos templomban található meg a vértanú püspök ikonja, s több intézmény is viseli a nevét. Emellett drámában, misztériumjátékban is feldolgozták az életét.

Végzetül idézzük őt magát:

„Ha a kegyetlen erőszak ellen már nem tudjátok megtartani templomotokat, és azt elveszik, ne legyetek kishitűek. Minden egyes tiszta hívő lélek a »Magasságos temploma«, otthon imádkoztatok ezután hozzátartozóitokkal, és sohase hagyjátok el az igaz hitet.”

Görögkatolikus Fiatalok Clubja

1024 Budapest, Pengő köz és Káplár utca sarka

GrFC - Budapesti Görögkatolikus Fiatalok Clubja

Egyetemista közösségi együttlét **keddenként 19:00-tól**, a *Görög Gödörben*.

Kedd esti témáink:

SZEPTEMBER: **AZ ISMERKEDÉS IDEJE**
OKTÓBER: **A FELISMERÉS BOLDOGSÁGA**
NOVEMBER: **KITARTÁS ÉS HŰSÉG**
DECEMBER: **KARÁCSONY**
JANUÁR: **MUNKA ÉS PIHENÉS**

MEGHÍVOTTAINK KÖZÖTT:

BÉRES KLÁRA
Október 10.

SZOCSKA ÁBEL OSBM
December 12.

DR. PAPP MIKLÓS
November 28.

Kiemelt programjaink:

GrFC CSAPATÉPÍTŐ SZALLONASÜTÉS A NORMAFÁN | Szeptember 29.
MÁRIAPÓCSI GrFC ZARÁNDOKLAT, LELKIGYAKORLAT | November 3-5.
SZENT MIKLÓS BÁL | December 6.

Szeretettel hívunk és várunk közösségiinkbe!

Budapesti Görögkatolikus
Egyetemi Lelkészség